

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

30 juin 2020

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

**Proposition de révision de l'article 150
de la Constitution en vue de supprimer
le jury pour les crimes de terrorisme**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 55 **1287/ (2019/2020):**

001: Proposition de révision de la Constitution
de Mmes Van Vaerenbergh et De Wit.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

30 juni 2020

HERZIENING VAN DE GRONDWET

**Voorstel tot herziening van artikel 150
van de Grondwet teneinde de juryrechtspraak
voor terroristische misdaden af te schaffen**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 55 **1287/ (2019/2020):**

001: Voorstel tot herziening van de Grondwet
van de dames Van Vaerenbergh en De Wit.

02708

N° 1 DE MM. VERHERSTRAETEN EN BRIERS

Article unique

Remplacer l'article 150 proposé par ce qui suit:

“Art. 150. Le jury est établi en toutes matières criminelles, à l'exception des crimes contre la sûreté intérieure et extérieure de l'État, des crimes de violations graves du droit international humanitaire et des crimes terroristes, pour lesquels la loi détermine la procédure. Les peines fixées par les lois pénales pour ces crimes demeurent d'application.

Le jury est également établi pour les délits politiques et de presse, à l'exception des délits de presse inspirés par un mobile discriminatoire.”

JUSTIFICATION

L'article 150 de la Constitution a été révisé pour la première fois en 1999 afin de soustraire les délits de presse incitant au racisme ou à la xénophobie de la compétence de la cour d'assises.

Depuis, l'article a été chaque fois repris dans les déclarations successives de révision de la Constitution (*M.B.* du 10 avril 2003, *M.B.* du 2 mai 2007, *M.B.* du 7 mai 2010, *M.B.* du 28 avril 2014 et *M.B.* du 23 mai 2019). Les raisons sous-jacentes pour lesquelles les différents auteurs des propositions de révision ont proposé cet article visaient tout d'abord à étendre la garantie de la liberté de la presse à d'autres canaux d'information, puis les propositions étaient davantage inspirées par l'exclusion des délits de presse à caractère haineux du régime de protection de l'article 150 et par la possibilité, lors de la dernière révision, d'une correctionnalisation généralisée des crimes.

La présente déclaration de révision de l'article 150 de la Constitution vise deux révisions importantes.

L'actuel article 150, alinéa 1er, de la Constitution implique, dans la pratique, que tous les crimes prévus par le Code pénal actuel ou d'autres lois spéciales doivent être traités

Nr. 1 VAN DE HEREN VERHERSTRAETEN EN BRIERS

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 150 vervangen als volgt:

“Art. 150. De jury wordt ingesteld voor alle criminele zaken behoudens voor misdaden tegen de uitwendige en inwendige veiligheid van de staat, misdaden van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en terroristische misdaden, voor dewelke de wet de procedure bepaalt. De straffen door de strafwetten gesteld op deze misdaden blijven van toepassing.

De jury wordt tevens ingesteld voor politieke misdrijven en drukpersmisdrijven, behoudens voor drukpersmisdrijven die door een discriminerende drijfveer zijn ingegeven.”

VERANTWOORDING

Artikel 150 van de Grondwet werd een eerste maal herzien in 1999 teneinde drukpersmisdrijven die aanzetten tot racisme of vreemdelingenhaat te onttrekken aan de bevoegdheid van het hof van assisen.

Sindsdien werd het artikel telkenmale opnieuw opgenomen in de opeenvolgende verklaringen tot herziening van de Grondwet (*B.S.* van 10 april 2003, *B.S.* van 2 mei 2007, *B.S.* van 7 mei 2010, *B.S.* van 28 april 2014 en *B.S.* van 23 mei 2019). De achterliggende redenen waarom door de verschillende indieners van de voorstellen tot herziening dit artikel werd voorgedragen waren vooreerst gericht op het uitbreiden van de waarborg van de vrijheid van drukpers naar andere informatiemiddelen, vervolgens werden de voorstellen meer geïnspireerd door het uitsluiten van door haat ingegeven drukpersmisdrijven van de beschermingsregeling van artikel 150 en bij de laatste herziening ook het mogelijk maken van een veralgemeende correctionaliseerbaarheid van misdaden.

Voorliggende verklaring tot herziening van artikel 150 van de Grondwet, beoogt twee belangrijke herzieningen.

Het huidige artikel 150, eerste lid, van de Grondwet, betekent in de praktijk dat alle misdaden in het huidige Strafwetboek of andere bijzondere wetten dienen te worden

par la cour d'assises, sauf si ces crimes sont susceptibles de correctionnalisation en raison de l'existence de circonstances atténuantes. Le contentieux des cours d'assises se compose donc *grosso modo* de tous les meurtres ou assassinats, quel que soit le contexte dans lequel ils ont été commis, tels que les meurtres pour faciliter le vol, les meurtres en série ou de masse, les actes commis dans un contexte intrafamilial, dans le cadre d'une organisation criminelle, dans le cadre du terrorisme.

La modification proposée du libellé du premier alinéa de l'article 150 de la Constitution consiste à ne plus maintenir le jury populaire pour le traitement des crimes contre la sûreté intérieure et extérieure de l'État, les crimes de violations graves du droit international humanitaire et les crimes terroristes. Le jury populaire se prête beaucoup moins au procès de tels crimes. Les crimes pour lesquels le jury populaire n'est pas maintenu sont des crimes pour lesquels il est indiqué, en raison du contexte spécifique dans lequel ils ont été commis, qu'ils soient traités par des juges professionnels. De tels crimes font l'objet de dossiers généralement très volumineux (tant sur les faits que sur l'évaluation juridique), sont commis dans un contexte où le risque d'intimidation ou de menace pour les jurés n'est pas à exclure et dont le traitement à l'audience risque de durer de nombreuses semaines. Le jury populaire continuera néanmoins d'exister pour les crimes non correctionnalisables, tels que le meurtre et l'assassinat, commis en dehors des contextes spécifiques précités.

À l'instar des infractions correctionnelles ou des crimes correctionnalisés, ces crimes seront désormais traités au niveau de la première instance et en degré d'appel, mais plus par les cours d'assises. Une procédure spécifique adaptée à la gravité, à la portée et à la complexité de ces crimes sera élaborée pour traiter ces affaires. Cette procédure doit rester largement soumise au principe d'immédiateté, comme c'est actuellement le cas pour la cour d'assises, mais doit en même temps être également organisée de manière plus simple et plus efficace que la procédure d'assises, en mettant particulièrement l'accent sur un débat oral structuré et un cadre temporel clair dans lequel la procédure doit se dérouler. En ce qui concerne la répression de ces crimes, il est prévu que les taux de peine fixés par le Code pénal pour ces crimes sont maintenus et peuvent donc également être imposés en première instance ou en appel. Comme il est important de pouvoir punir sévèrement ces crimes et afin d'éviter de devoir intervenir au niveau de la fixation de la peine à cette fin, et donc de permettre une interprétation ou d'éventuels motifs

behandeld door het hof van assisen, tenzij die misdaden vatbaar zijn voor een correctionalisering wegens het bestaan van verzachtende omstandigheden. Het contentieux van de hoven van assisen wordt aldus *grosso modo* gevormd door alle doodslagen of moorden, ongeacht in welke context deze hebben plaatsgehad zoals roofmoord, serie- of massamoorden, feiten gepleegd in een intrafamiliale context, in het kader van een criminele organisatie, in het kader van terrorisme.

De voorgestelde wijziging van de formulering van het eerste lid van artikel 150 van de Grondwet bestaat erin om de juryrechtspraak niet meer te behouden voor de behandeling van misdaden tegen de uitwendige en inwendige veiligheid van de staat, misdaden van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en terroristische misdaden. De juryrechtspraak leent zich immers veel minder voor de berechting van dergelijke misdaden. De misdaden waarvoor de juryrechtspraak niet wordt behouden, zijn misdaden waarvoor het aangewezen is, omwille van de specifieke context waarin ze zijn gepleegd, deze te laten behandelen door beroepsrechters. Dergelijke misdaden zijn het voorwerp van veelal zeer omvattende dossiers (zowel naar de feiten als naar de juridische beoordeling), gepleegd in een context waarin het risico van intimidatie of bedreiging van de gezworenen niet uit te sluiten is en waarvan de behandeling op zitting riskeert vele weken in beslag te kunnen nemen. De juryrechtspraak blijft evenwel verder bestaan voor de niet-correctionaliseerbare misdaden, zoals moord en doodslag, gepleegd buiten de voorheen vermelde specifieke contexten.

Deze misdaden zullen voortaan, net zoals de correctionele misdrijven of de gecorrectionaliseerde misdaden, worden behandeld op het niveau van eerste aanleg en hoger beroep, maar niet meer door de hoven van assisen. Voor de behandeling van deze zaken zal een specifieke procedure worden uitgewerkt, aangepast aan de ernst, omvang en complexiteit van deze misdrijven. Deze procedure moet grotendeels onderworpen blijven aan het onmiddellijkheidsbeginsel, zoals dit thans het geval is voor het hof van assisen, maar moet tegelijkertijd ook eenvoudiger en efficiënter zijn ingericht dan de assisenprocedure, met bijzondere aandacht voor een gestructureerd mondeling debat en een duidelijk tijds kader waarbinnen de procedure moet verlopen. Voor de bestraffing van deze misdaden wordt bepaald dat de door het Strafwetboek vooropgestelde strafmaten voor deze misdaden worden behouden en aldus ook kunnen worden opgelegd op het niveau van eerste aanleg of hoger beroep. Het is van belang om deze misdaden streng te kunnen bestraffen en om te vermijden dat er moet worden ingegrepen in de straftoemeting om dit

de discrimination, ce principe est inscrit dans la Constitution même.

Ensuite, une révision est également proposée afin d'étendre la soustraction des délits de presse incitant au racisme ou à la xénophobie de la compétence de la cour d'assises, introduite en 1999, à une soustraction de tous les délits de presse inspirés par un mobile discriminatoire, de la compétence du jury populaire (article 150, alinéa 2, de la Constitution, en projet). L'exception actuelle a été introduite en 1999 sous l'impulsion de la Convention internationale sur l'élimination de toutes les formes de discrimination raciale, faite à New York le 7 mars 1966 et approuvée par la loi du 9 juillet 1975. Cette convention enjoignait aux parties contractantes de prendre sans délai des mesures positives visant à mettre fin de manière effective à toute forme de discrimination raciale. Les dernières propositions de révision de l'article 150 de la Constitution ont également été inspirées par une nouvelle extension des délits de presse qui ne pouvaient plus relever du "régime de protection" de cet article à d'autres délits de presse à caractère haineux. En effet, dans le cadre d'une procédure judiciaire, la distinction opérée entre un individu qui exprime, par écrit ou sur Internet, des propos racistes quant à l'origine d'une personne et un autre individu qui, par le même biais, se rend coupable de propos dénigrants ayant trait à l'orientation sexuelle d'une personne, est difficilement défendable. La Cour européenne des droits de l'homme avait déjà souligné dans son arrêt *Vedjeland c. Suède* du 9 février 2012 que "55 ... la discrimination fondée sur l'orientation sexuelle est tout aussi grave que la discrimination fondée sur "la race, l'origine ou la couleur" (voir, entre autres, *Smith et Grady c. Royaume-Uni*, nos 33985/96 et 33986/96, § 97, CEDH 1999-VI)".

Tout comme le constituant a estimé en 1999 que la soustraction du jury des délits de presse incitant au racisme ou à la xénophobie était un choix responsable en vue d'empêcher la propagation d'idées racistes, xénophobes ou négationnistes (*Doc. parl.*, Sénat, 1998-99, n° 1328/3, p. 5), il est justifié, entre autres par la jurisprudence précitée de la Cour européenne des droits de l'homme, d'étendre la soustraction à l'ensemble des délits de presse ayant un mobile discriminatoire.

te kunnen bewerkstelligen, en aldus mogelijkheid te geven tot interpretatie of mogelijke discriminatiegronden, wordt dit principe ingeschreven in de Grondwet zelf.

Vervolgens wordt ook een herziening voorgesteld teneinde de in 1999 ingevoerde onttrekking aan het hof van assisen van de drukpersmisdrijven die aanzetten tot racisme of vreemdelingenhaat te verruimen tot een onttrekking aan de juryrechtspraak van alle drukpersmisdrijven die zijn ingegeven door een discriminerende drijfveer (artikel 150, tweede lid, Grondwet, in ontwerp). De thans bestaande uitzondering werd in 1999 ingevoerd onder impuls van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie, opgemaakt te New York op 7 maart 1966 en goedgekeurd door de wet van 9 juli 1975. Dit verdrag verplichtte de verdragsluitende partijen onverwijld positieve maatregelen te treffen om op efficiënte wijze een einde te maken aan elke vorm van rassendiscriminatie. De laatste voorstellen tot herziening van artikel 150 van de Grondwet zijn ook geïnspireerd door een verdere uitbreiding van de drukpersmisdrijven die niet langer meer mogen vallen onder de "beschermingsregeling" van dat artikel, naar andere door haat ingegeven persmisdrijven. Immers, het onderscheid in gerechtelijke weg tussen wie zich in een geschrift of op internet racistisch uitlaat over de afkomst van een persoon en iemand die zich via dezelfde weg schuldig maakt aan denigrerende uitspraken omwille van de seksuele geaardheid van een persoon, wordt moeilijk houdbaar. Ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens accentueerde reeds in haar arrest *Vedjeland vs Zweden* van 9 februari 2012 dat "55. ... *discrimination based on sexual orientation is as serious as discrimination based on "race, origin or colour"* (see, inter alia, *Smith and Grady v. the United Kingdom*, nos. 33985/96 and 33986/96, § 97, ECHR 1999-VI)".

Net zoals de Grondwetgever in 1999 oordeelde dat de onttrekking aan de juryrechtspraak van de drukpersmisdrijven die aanzetten tot racisme of vreemdelingenhaat een verantwoorde keuze was om de verspreiding van racistische, xenofobe of negationistische ideeën te verhinderen (*Parl. St.*, Senaat, 1998-99, nr. 1328/3, p. 5), is het een verantwoorde keuze, onder meer door de geciteerde rechtspraak van het Europees Hof, om de onttrekking uit te breiden tot alle drukpersmisdrijven die zijn ingegeven door een discriminerende drijfveer.

Cette notion doit être interprétée comme englobant les motifs de discrimination figurant à l'article 405^{quater} du Code pénal, ainsi que les critères protégés visés dans les lois spéciales anti-discrimination.

Deze notie moet worden ingevuld als omvattende de discriminatiegronden in artikel 405^{quater} van het Strafwetboek, evenals de beschermde criteria opgenomen in de bijzondere antidiscriminatie wetten.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
Jan BRIERS (CD&V)

N° 2 DE MME VAN VAERENBERGH ET CONSORTS

Article unique

Dans l'article 150, alinéa 1er, proposé, entre les mots "sauf pour" et les mots "crimes de terrorisme", insérer les mots "les crimes contre la sûreté intérieure et extérieure de l'État, les crimes de violations graves du droit international humanitaire et".

JUSTIFICATION

Les arguments invoqués pour ne pas faire juger les crimes terroristes par un jury populaire s'appliquent également aux crimes contre la sûreté intérieure et extérieure de l'État et aux crimes de violations graves du droit international humanitaire.

Dans ce type d'affaires également, les dossiers sont très complexes et le risque d'intimidation ou de menaces à l'encontre des jurés est bien réel. Il est donc préférable que ces crimes soient jugés par des juges professionnels plutôt que par la Cour d'assises.

Nr. 2 VAN MEVROUW VAN VAERENBERGH c.s.

Enig artikel

In het voorgestelde artikel 150, eerste lid, tussen de woorden "behoudens voor" en de woorden "terroristische misdaden", de woorden "misdaden tegen de uitwendige en inwendige veiligheid van de staat, misdaden van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en" invoegen.

VERANTWOORDING

De argumentatie om terroristische misdaden niet te laten berechten door een volksjury geldt eveneens voor misdaden tegen de veiligheid van de staat en misdaden van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.

Ook in dat soort zaken gaat het om zeer complexe dossiers waarin er een groot risico bestaat op intimidatie of bedreiging van de juryleden. Deze misdaden worden dus ook beter berecht door beroepsrechters in plaats van door het Hof van assisen.

Kristien VAN VAERENBERGH (N-VA)
Peter DE ROOVER (N-VA)
Joy DONNÉ (N-VA)